

ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR: TA’LIM SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING ASOSIY OMILI

Andijon pedagogika instituti institute
maktabgacha ta’lim va maxsus pedagogika yo’nalishi
3-kurs 305-gurux talabasi Sulaymonova Mehriniso

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19455475>

Annotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy pedagogik texnologiyalarning ta’lim tizimidagi o’rni, ularning o’quvchilar bilim darajasini oshirishdagi ahamiyati va dars jarayonida qo’llaniladigan asosiy metodlar tahlil qilingan.

Kalit so’zlar: Pedagogik texnologiya, interfaol metodlar, innovatsiya, ta’lim samaradorligi, tanqidiy fikrlash.

Аннотация: В данной статье рассматривается роль современных педагогических технологий в системе образования, их значение в повышении уровня знаний учащихся, а также анализируются основные методы, применяемые в учебном процессе.

Ключевые слова: Педагогическая технология, интерактивные методы, инновация, эффективность образования, критическое мышление.

Annotation: This article examines the role of modern pedagogical technologies in the education system, their importance in improving students’ knowledge levels, and analyzes the main methods used in the teaching process.

Keywords: Pedagogical technology, interactive methods, innovation, educational effectiveness, critical thinking.

Kirish

Bugungi kunda ta’lim tizimi oldiga qo’yilgan asosiy talab — faqatgina bilim berish emas, balki mustaqil fikrlaydigan, muammolarni ijodiy hal qila oladigan va axborot oqimidan to’g’ri foydalana oladigan shaxsni tarbiyalashdir. Bu vazifani bajarishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar hal qiluvchi ahamiyatga ega.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalar –ta’lim jarayonini samarali tashkil etish, ta’lim sifatini oshirish, o’quvchini faol ishtirokchi sifatida jarayonga jalb qilishga xizmat qiladigan usul va vositalar majmuasi bo’lib, o’quvchilarni bilim, ko’nikma va malakasini oshirishga imkoniyat yaratish bilan birga o’qituvchining professional o’sishi va ma’naviy rivojlanishiga yordam beradi.

Zamonaviy ta’lim tizimida pedagogik texnologiyalar muhim o’rin egallaydi. Ta’lim jarayonida yangi usullar va texnologiyalardan foydalanish o’quvchilarning bilim olish jarayonini yanada samarali, qiziqarli va interaktiv qiladi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar o’qituvchi va o’quvchi o’rtasidagi hamkorlikni kuchaytiradi hamda ta’lim sifatini oshiradi.

An’anaviy o’qitish uslublari emas, balki zamonaviy pedagogik texnologiyalar, innovatsion yondashuvlar va interfaol metodlar orqali o’quv jarayonini olib borish, ta’lim jarayonida zamonaviy texnologiyalardan samarali foydalanish – o’quvchi shaxsini har tomonlama rivojlantirish, mustaqil fikrlash, ijodkorlik va amaliy ko’nikmalarni shakllantirishda muhim omil hisoblanadi.

Avvalo, zamonaviy pedagogik texnologiyalar o’quv jarayonini rejalashtirish, tashkil etish va nazorat qilishni tizimli ravishda amalga oshirish imkonini beradi. Bunda o’qituvchi darsni aniq maqsad asosida tashkil etadi, o’quvchilar esa faol ishtirok etib, mustaqil fikrlash ko’nikmalarini rivojlantiradi. Masalan, interfaol metodlar, guruhli ishlash, muammoli ta’lim va loyiha asosida o’qitish usullari o’quvchilarning faolligini oshiradi.

Shuningdek, axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish ta’lim samaradorligini yanada oshiradi. Kompyuter, multimedia vositalari, elektron darsliklar va internet resurslari o‘quv materialini ko‘rgazmali va tushunarli tarzda yetkazishga yordam beradi. Bu esa o‘quvchilarning mavzuni tezroq o‘zlashtirishiga xizmat qiladi.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalar yana bir muhim jihati shundaki, ular o‘quvchilarning individual qobiliyatlarini hisobga olish imkonini beradi. Har bir o‘quvchi o‘z qiziqishi va imkoniyatiga qarab bilim olishi mumkin. Bu esa ta’lim jarayonining shaxsga yo‘naltirilgan bo‘lishini ta’minlaydi.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalar tushunchasi

Zamonaviy pedagogik texnologiyalar — bu ta’lim jarayonini oldindan rejalashtirish, aniq maqsadlar asosida tashkil etish va natijaga yo‘naltirilgan holda olib borish usullari hamda metodlarining tizimidir. Bunday texnologiyalar o‘qituvchi va o‘quvchi faoliyatini samarali tashkil etishga yordam beradi.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalarga quyidagilar kiradi:

Interfaol metodlar- (munozara, aqliy hujum, klaster, insert va boshqalar); O‘quvchi va o‘qituvchi o‘rtasidagi hamkorlikni ta’minlovchi jamoaviy fikrlash usuli.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari- Axborot texnologiyalari yordamida o‘quv jarayonini optimallashtirish va resurslardan samarali foydalanish.

Muammoli o‘qitish texnologiyasi- O‘quvchilarda tanqidiy fikrlash va ijodkorlikni uyg‘otishga asoslangan yondashuv.

Modulli o‘qitish texnologiyasi- o‘quv fanining mazmunini mantiqiy tugallangan va mustaqil bo‘limlar, ya’ni modullarga ajratib o‘qitish usulidir. Ushbu texnologiya ta’lim oluvchining mustaqil ishlash qobiliyatini rivojlantirishga va o‘quv jarayonini individuallashtirishga yo‘naltiradi

Loyihaviy ta’lim texnologiyasi- bu o‘quvchilarning real dunyo muammolarini hal qilish orqali bilim va ko‘nikmalarni egallashiga yo‘naltirilgan zamonaviy pedagogik yondashuvdir.

Masofaviy ta’lim texnologiyasi- bu o‘qituvchi va o‘quvchi bir-biridan fazoviy masofada bo‘lgan holda, o‘quv jarayonini maxsus axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) yordamida amalga oshirish usulidir.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalarning afzalliklari

Zamonaviy pedagogik texnologiyalar ta’lim jarayonining samaradorligini oshirishda muhim rol o‘ynaydi. Ularning asosiy afzalliklari quyidagilardan iborat:

Birinchidan, o‘quvchilarning darsga bo‘lgan qiziqishini oshiradi. Interfaol metodlar orqali o‘quvchilar dars jarayonida faol ishtirok etadi.

Ikkinchidan, mustaqil fikrlash va ijodiy yondashuvni rivojlantiradi. O‘quvchilar muammoli vaziyatlarni tahlil qilish orqali o‘z fikrlarini erkin ifoda etishni o‘rganadi.

Uchinchidan, bilimlarni chuqur va samarali o‘zlashtirishga yordam beradi. Zamonaviy texnologiyalar orqali o‘quv materiallari ko‘rgazmali va tushunarli tarzda taqdim etiladi.

To‘rtinchidan, o‘qituvchi va o‘quvchi o‘rtasidagi hamkorlikni kuchaytiradi. Ta’lim jarayonida o‘qituvchi ko‘proq yo‘naltiruvchi rolini bajaradi.

Ta’lim jarayonida zamonaviy texnologiyalarni qo‘llash

Ta’lim jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo‘llash uchun o‘qituvchi yuqori kasbiy mahoratga ega bo‘lishi kerak. Darsni rejalashtirishda o‘quvchilarning yosh xususiyatlari, bilim darajasi va qiziqishlari hisobga olinadi. Shuningdek, axborot texnologiyalaridan foydalanish, multimedia vositalari, elektron darsliklar va internet resurslari ta’lim samaradorligini oshiradi.

Pedagogik texnologiya — bu o‘quv jarayoniga tizimli yondashuv bo‘lib, u ta’lim shakllarini optimallashtirish va kutilgan natijaga kafolatlangan holda erishishni ko‘zda tutadi. An’anaviy

darslardan farqli o‘laroq, bu texnologiyalarda o‘quvchi jarayonning faqatgina kuzatuvchisi emas, balki faol ishtirokchisiga aylanadi.

Zamonaviy texnologiyalarning ahamiyati:

Individuallashuv- Har bir o‘quvchining qobiliyati va o‘zlashtirish tezligiga qarab yondashish imkonini beradi.

Motivatsiyani oshirish- O‘yinli texnologiyalar va AKT vositalari o‘quvchilarda darsga bo‘lgan qiziqishni kuchaytiradi.

Vaqtini tejash- Axborotlarni qisqa vaqt ichida tizimli va tushunarli tarzda yetkazishga yordam beradi.

Eng ommabop metodlar:

Muammoli ta’lim- O‘quvchi oldiga muammo qo‘yiladi va u yechimni o‘zi qidirib topadi.

Loyiha usuli- Talabalar ma’lum bir mavzu ustida mustaqil tadqiqot olib boradilar va natijasini taqdim etadilar.

Interfaol o‘yinlar- "Keys-stadi", "Aqliy hujum", "Klaster" kabi metodlar jamoaviy ishlash ko‘nikmalarini shakllantiradi.

Axborot texnologiyalarining tez rivojlanishi, globallashuv jarayoni hamda zamonaviy jamiyat talablari ta’lim sifatini oshirishni talab qilmoqda. Shu sababli o‘qitish jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar o‘quv jarayonini samarali tashkil etish, o‘quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantirish hamda bilimlarni chuqur va barqaror o‘zlashtirishga xizmat qiladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, zamonaviy pedagogik texnologiyalar ta’lim jarayonining samaradorligini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Ular o‘quvchilarning bilim olishga bo‘lgan qiziqishini oshiradi, mustaqil fikrlashni rivojlantiradi va ta’lim sifatini yaxshilashga xizmat qiladi. Shu sababli har bir pedagog zamonaviy texnologiyalarni chuqur o‘rganishi va ularni amaliyotda samarali qo‘llashi zarur. Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni amaliyotga keng joriy etish ta’lim sifatini yangi bosqichga ko‘taradi. Bu esa yosh avlodning raqobatbardosh kadrlar bo‘lib yetishishida poydevor bo‘lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Viktor Bepalko – “Pedagogik texnologiya asoslari”.
2. Benjamin Bloom – “Taxonomy of Educational Objectives”.
3. Lev Vygotsky – “Thought and Language”.
4. Nishonboy Saidahmedov – “Pedagogik mahorat va pedagogik texnologiya”.
5. Pedagogika nazariyasi va tarixi bo‘yicha o‘quv qo‘llanmalar.